

D E
P E C C A T O.

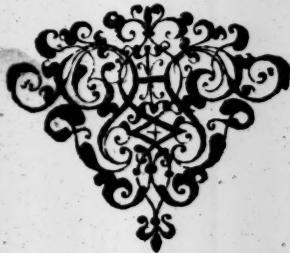
THESES THEOLOGICÆ.

De quibus xi. Decembr. horis ante-
meridianis in Auditorio Theo-
logico disputatio
habebitur,

P R E S I D E

GEORGIO SOHN, S. THEO-
LOGIÆ DOCTORE ET PROFESSORE:

Respondente
JOHAN. POLYANDRO F.
METENSI.

HEIDELBERGA,
e I o. I o. LXXXIX.

C

L

2

NOBILISSIMO. DOCTRINA
QUE, PIETATE, ET VIRTUTE
PRAESTANTISSIMO VIRO, OTTONI à GRVNRADE, studiorum Illustrissimi
Principis F RIDERICI Electoralis Palatinatus hæredis, &c. Præfecto, Domino & amico suo,
honorando.

NI HIL est, nobilissime vir, quod cum natura Dei magis pugnet, aut Deo magis exosum sit, quam peccatum: quippe quo summa & infinita maiestas ipsius violatur. Cum enim Deus sit ipsa bonitas & iustitia, immotumque esse iustitiae ordinem velit: huic bonitati & iustitia adversatur & derogat peccatum, & à g̃ia inducens, ordinem illum divinitus institutum evertit. Itaque ut summè bonus & iustus est Deus, ita summè irascitur peccato, & peccans ut summum & infinitum bonum ledit, ita infinite, id est, eterna pœna reus est. De quare profectò nihil aut parum intelligunt Ethnici & aliij qui sunt extra Ecclesiam. Primum enim et si evident confusionem, vitia & calamitates tristissimas in genere humano, ac inse quoque sentiunt onus peccati: tamen unde sit peccatum & ex quo cœn fonte promanet, ignorant. Deinde et si inter eos multi recte sentiunt de disciplina externa, & improbat facta contra rationem, & delinquentes puniunt: tamen non intelligunt integrè, quid sit peccatum. Existimant enim illa tantum esse peccata quæ foris violent honestam disciplinam, ut furta, cades, latrocina &c. Sed non agnoscent interiorem immundiciem: non agnoscent id quod est proprium in peccatatione, videlicet reatum coram Deo & eternam damnationem, id est, quod peccans offendit Deum, & quod Deus peccanti irascitur. mulio minus autem norunt de medico & op-

A ij tula-

tulatore, per quem liberationē à peccatis & salutem eternam consequantur. At Ecclesia ex verbo Dei novit & docet, unde & quid sit peccatum: novit lapsu primorum parentum peccatum inventum esse in mundum: novit non tantum externam actionem pugnantem cum lege Dei, sed etiam interiorem immundiciem, id est, defectus & inclinationes esse peccatum: novit iram Dei adversus peccatum: denique novit Christum esse medicum qui à peccato servet.

Sed tamen in ipsa Ecclesia ut semper existere, ita etiam num exstant, qui de peccato non recte sentiunt, vel ubi non est statuentes, vel ubi est non statuentes peccatum, vel cum natura & substantia ipsa atque adeo cum opere Dei peccatum confundentes. Quorum occurrentum est erroribus, ne decipientur, & à recta via abducantur simpliciores, sed ut vera doctrina, qua necessarium usum habet in Ecclesia, conservetur & propagetur. Quare de peccato disputationem hoc tempore institui, ut vera doctrina cognoscatur, falsa refutetur, & à finibus Ecclesia arceatur, ut que Deo gloria, Christo meritum suum, nobis salutis ratio melius constet.

Vtinam vero non tantum disceremus quid sit peccatum, sed etiam cognitum studiosè fugeremus, neque odio invidia & ambitioni indulgerent multi, qui columna Ecclesia videri volunt: Vtinam Dei gloriam quererent potius quam suam: Vtinam charitati & moderationi Christiana tandem studerent, non autem, odio aliorum recte sentientium, quasi telam texerent errorum. Nam quia de quibusdam erroribus reprehensi & à dominatu, quem in Ecclesia affectant, retracti conceperunt flamas odij in alios, fit ut quasi obturatis auribus vultum ab eis aversentes magis magisque declinent, ac viam que ad Pontificios ducit, iterum ingrediantur, eisq; paulatim ob viam eant, opus operatum in Sacramentis atque in primis in Baptismo arripientes, & in Ecclesiam revocantes, denique ut in quævis absurdâ

surdaprecipites prolabantur potius, quam pedem referant, & cum alijs quos sine causa oderunt, concordiam inceant.

Tibi autem, nobilissime Domine Grunradi, inscribere has theses volui, ut aliquod publicè extaret mei erga te amoris atque studij testimonium. Quanquam hic illud quoque in mentem veniebat, quod est inter præcipuos qui accurate studioseq; cognoscunt quid sit, & quid non sit peccatum, & quod peccatum, si quisquam alius, & fugis ipse per Dei gratiam & fugere alios doce. Tu hanc publicam meam compellationem in bonam partem, ut soles omnia, accipe, & deinceps quoque peccatum non solum ipse fuge, sed etiam fugere illustissimum atque optime spei Principem Fridericum, Electoralem Palatinatus heredem, fidei atque curæ tuae commissum doce, vel potius docere perge. Deus benedicas studijs & laboribus tuis, & te diu in columem conservet. Heidelberga 9 Decembr. Anno 1588.

Tui studiosiss.

GEORGIVS SOHN D,

DE PECCATO.

THESIS PRIMA.

DOCTORVM de Antichristo, id est, Para Romano gnneratim disputationē habuimus: nunc de quibusdam ipsius dogmatibus speciatim disputationes instituemus. ac primum quidem de peccato: quoniam de scriptura sacra atque adeò de principio, ex quo in hoc genere disputandum est, non ita pridem ab alijs est disputatum.

II.

De peccato autem ita agemus, vt primum veram do. Etinam exscriptura exponamus, deinde falsam pricipue Pontificiorum notemus & breuiter refutemus.

III.

Pecatum generatim est *avopia*, id est, quiddam in creatura rationali, seu ad imaginem Dei condita, non congruens cum lege & voluntate Dei; sed ab ea discrepans, & creaturam illam ream faciens ira Dei, & poenam temporariæ & æternæ, atque ab eadem creatura sola, non autem à Deo existens. Vel: Peccatum est quiddam, quo creatura rationalis, sua non Dei culpa, non conformis legi ac voluntati Dei existens offendit Deum, & poenam mereatur temporariam & æternam.

IV,

Ergo peccatum proficiscitur non à Deo, qui non est autor peccati, id est, nec vult peccatum nec facit, et si fieri certo consilio sinit atque permittit, & quidem sponte ac volēs permittit: sed ab ipsa creatura rationali: in eandemque solam, propriè cadit, quippe quæ sola legem & voluntatem Dei intelligit, & *ωραιότερη* habet, non autem in brutam naturam.

V.

In peccato duo sunt, *āmōnia* seu *āropia* seu malum culpe, & reatus, id est, obligatio ad malum pœnæ, seu ad pœnam temporariam & æternam.

VI.

Nam peccans seu peccatum habens, & *āropia* est & reus, id est, ad pœnas obligatus: vel, peccans & *āmōnia* habet & reatum: Illud materiale, hoc formale peccati in Scholis vulgo dicitur.

VII.

Amōnia illa seu *āropia* est, qua peccatum pugnat cum lege & voluntate Dei, seu cum ordine diuinitus instituto, seu cum iustitia Dei, quæ est ordo in mente diuina. Vel, qua creatura rationalis non est conformis legi & voluntati Dei: vnde i. Ioh. cap. 3. dicitur, Peccatum est *āropia*, id est, quiddam pugnans cum lege Dei, seu discrepans à lege Dei.

IX.

Itaque non est peccatum, si traditiones ab hominibus contra ordinem diuinitus institutum excogitatae non servantur, Matth. 15.

X.

Reatus est personæ *āmōnia* illam habentis, seu *āmōnia* illa pollutæ condemnatio, seu obligatio & ordinatio ad pœnam ex ordine voluntatis & iustitiae diuinæ. Rom. 5. vers. 12. 1. Cor. 15. vers. 22, Eph. 2. vers. 4.

X.

Nam creatura rationalis propter *āmōnia* seu *āropias* illam, id est, quia non est conformis legi Dei, ex ordine iustitiae diuinæ est rea, id est, meretur pœnam vel obligatur & ordinatur ad pœnam temporalem & æternam. Hæc de partibus peccati: species sequuntur.

Pecca-

X I.

Peccatum igitur est duplex: nempe primus ille lapsus,
& lapsus secuta corruptio seu depravatio.

X II.

Primus ille lapsus est incolarum mundi recens creato-
rum voluntaria transgressio legis & ordinis diuini, ab ipso-
rum libero arbitrio profecta.

X III.

Estque tum angelorum quorundam, tum primorum
hominum Adami & Euæ

X IV.

Angelorum quorundam est, nemine suggestente vel in-
stigante. Ioh. 8. vers. 44. Iudæ. vers. 6.

X V.

Primorum hominum est, Diabolo suggestente & inspi-
gante. Gen. 3.

X VI.

Lapsus secuta corruptio est creaturæ rationalis pri-
moris dotibus ob lapsus orbatæ in peius mutatio.

X VII.

Cùm enim in peccatum prolapsa creatura rationalis,
dotibus illis, quibus antea in creatione ornata fuerat, iu-
sto Dei iudicio priuaretur, priuationi illi successit hoc
peccati genus.

X VIII.

Quod iterum est duplex: nempe tum in natura seu vi-
ribus naturalibus, tum in actionibus: Illud naturale, hoc
actuale à subiecto, cui inest, dici potest.

X IX.

Peccatum in naturâ hærens seu naturale est, quo natu-
ra ipsa & facultates seu vires eius omnes sunt corruptæ,
Quæ corruptio priuationem illam donorum, id est,
pena

27

poenam diuinitus inflictam immediatè est secuta.

XX.

Hoc peccatum ab Apostolo item vocatur peccatum in-
habitans & malum adiacens, ad Rom. 7. vers. 17. & 21.
& peccatum ~~eu~~ne*cis*u*ov*, id est, vndique circumsistens, &
omnes vires occupans. Heb. 12. vers. 1.

XXI

Huius item duæ sunt species: defectus iustitiae origina-
lis & praua seu inordinata inclinatio, quam & concupis-
centiam vocant.

XXII.

Defectus est, quo natura desit esse conformis legi &
voluntati Dei & habilis ad faciendum ea, quæ lege Dei
præcipiuntur. Vel, est carentia iustitiae originalis debitæ
inesse.

XXIII.

Tales defectus sunt, in mente caligo seu cæcitas &
ignorantia, præsertim de rebus diuinis: in volūtate & cor-
de auersio à Deo, seu inobedientia, seu priuatio dilectio-
nis Dei & hominum.

XXIV.

Nam ut ~~ante~~ lapsum fuerunt hæc dona in natura, vide-
licet sapientia, iustitia & sanctitas, id est, noticia mentis
de Deo, conuersio voluntatis ad Deum, & amor atque
obedientia congruens cum lege Dei ad Ephes. 4. vers. 24.
Colos. 3. vers. 10. ita nunc desunt omnia, ac mens est si-
ne vera noticia Dei, voluntas & cor sine amore & timore
Dei, sine fiducia erga Deum, & sine obedientia. Rom. 3.
vers. 23. 1. Cor. 2. vers. 14.

XXV.

Prauainclinatio seu concupiscentia est, qua natura se-
cundum omnes vires propensa est & fertur ad faciendum

B ea,

ea, quæ cum lege & voluntate Dei pugnant: vel est prontas & propensio quedam omnium virium ad faciendum ea, quæ lege Dei prohibentur. Paulus ad Rom. 8. vers. 6. vocat sensum seu intelligentiam carnis.

XXVI.

Sic inclinatio est in mente ad dubitandum de Deo: in voluntate & corde ad prophanitatem & contumaciam aduersus Deum, sicut dicitur Psal. 116. vers. 11. omnishomo mendax, id est, non recte sentiens de Deo, & ad Rom. 7. vers. & 23.

XXVII.

Itaque ut propter defectum natura non est conformis legi Dei, nechabilis aut idonea ad faciendum quod vult lex Dei, seu quod præcipitur lege Dei: sic per prauam inclinationem & concupiscentiam propensa ac proclivis est ad faciendum id, quod non vult lex Dei, seu quod lege Dei prohibetur.

XXIX.

Porrò peccatum in natura hærens seu naturale est, tum angelorum, qui lapsi sunt, tum hominum.

XXIX.

Angelorum lapsorum, videlicet statim à lapsu in eis omnibus simul existens.

XXX.

Nam simulatque donis pristinis integritatis orbatis sunt (statim autem à lapsu atque omnes simul orbati sunt, si-
cūti simul lapsi erant) huic orationi succedit hoc pec-
cati genus.

XXXI.

Hominum, videlicet tum primorum illorum, nem-
pè Adami & Euæ, tum posteriorum, qui ab istis propa-
gantur.

Primo-

9

XXXII.

Primorum hominum, sine propagatione item à lapsu
statim in eis existens.

XXXIII.

Posterorum, per naturalem propagationem atque adeo
à prima singulorum conceptione & natuitate existens &
inhærens.

XXXIV.

Quod idcirco peccatum originis seu originale in Ec-
clesia dicitur.

XXXV.

Nam qualis fuit Adam, tales genuit: & sic cæteri dein-
eps. Gen. 5. vers. 3. Psal. 51. vers. 7. Ioh. 3. vers. 6.

XXXVI.

Itaque solus hic excipitur Christus: qui tametsi secun-
dum carnem est ex Abrahamo & Dauide: vnde semen
Abrahæ, & filius Dauidis saepè dicitur: imò ab ipso Ada-
mo continua serie descendit, Luc. 3. vers. 23. &c. Hebr. 2.
vers. 11. tamen sine interuentu viri, sola virtute Spiritus-
sancti conceptus est ex Maria virginе, & à prima concep-
tione sanctificatus, ut sine peccato esset. Matth. 1. vers. 18
Luc. 1. vers. 35. Hebr. 4. vers. 15. & 7. vers. 26.

XXXVII.

Peccatum actuale est in actionibus seu motibus ab illo
quod in natura hæret, peccato existens atque erumpens.

XX XVIII.

Hoc primū est duplex: Internum & externum.

XXXIX.

Internum, videlicet in cogitationibus mentis: & in eu-
piditatibus voluntatis ac cordis: Externum in dictis &
factis.

XL.

Deinde idem est duplex: aliud omissionis, aliud commissio-
nis: Illic non fit, quod vult lex Dei; hic fit, quod non
vult lex Dei: Illic omittitur, quod est faciendum; hic
committitur & fit, quod est omittendum.

XLI.

Tertio idem quandoque vocatur scandalum, cum
videlicet quis in rebus necessarijs, id est, per se honestis,
vel adiaphoris seu medijs ex alterius dictis vel factis sit de-
terior.

XLII.

Quod rursus est duplex: aliud datum, aliud acceptum:
Illud sine iusta causa datur: hoc sine iusta causa accipitur.

XLIII.

Hæc generatim de peccato creaturæ rationalis, id est,
Angelorum & hominum.

Cæterum peccatum hominum post traditam in Ec-
clesia doctrinam de Christo mediatore, de fide, de iustifi-
catione hominis coram Deo & regeneratione etiam
sic diuidi potest atque solet.

XLIV.

Primò peccatum aliud dicitur regnans, aliud non re-
gnans: Quæ diuisio sumta est ex Epistola ad Rom. 6. v. 12.

XLV.

²¹⁵ Peccatum regnans est peccatum originale in non re-
generatis pleno impetu per peccata actualia sese exercens.
Iac. 1. v. 15. Vel, Peccatum regnans est, cum homo non
renatus, seu non habens spiritum Dei seruit, & quasi fren-
num laxat peccato, & totò corde totaque ~~negligenter~~ fer-
-tur & ruit ad peccandum.

XLVI.

Peccatum non regnans est peccatum originale in re-
natis,

natis, quod non pleno impetu sese exerit, à spiritu Dei impeditum & repressum. Vel, Peccatum non regnans est, cùm homo renatus seu spiritu Dcī habens non fertur toto impetu seu tota ~~ωραίότης~~ ad peccandum, per spiritum illum Dei retractus & impeditus.

XLVII.

Secundò, peccatum aliud dicitur mortale, aliud veniale.

XLIIX.

Mortale est, propter quod homo reus est ira Dei & poena æternæ. Vel, quod hominē facit reum mortis æternæ.

XLIX.

Actale est omne peccatum, quod non est remissum, siue magnum siue parvum. Deuter. 27. ii. 26. Iac. 2 vers. 10.

L.

Etsi enim per se ac sua natura mortale est omne peccatum, ita ut mereatur & afferre possit mortem & poenam æternam: tamen hominum respectu mortale hoc loco intelligitur, quod omnes non credentes reos facit mortis & poenæ æternæ. Vel propter quod omnes homines non credentes eo ipso quod tales sunt, rei sunt mortis & poenæ æternæ. Ioh. 3. vers. 36. Itaque electi quoque non credentes quantum ad presentem ipsorum conditionem attinet, hoc modo habent peccatum mortale, id est, rei sunt mortis æternæ. donec credunt, id est, fide accipiunt & sibi applicant remissionem peccatorum. Tunc enim dicitur quis habet veniam & remissionem peccatorum, & in gratia esse apud Deum, quando hæc beneficia fide accipit & sibi applicat. i. Cor. 6. vers. 11. Eph. 2. vers. 13. reprobaverà, vt nūquam vere credunt, ita peccatum mortale semper habent.

B iiij Venia-

L I.

Veniale est non quod meretur veniam, sed quod gratis propter Christum mediatorem credentibus remittitur & condonatur.

L II.

Ac talè est omne peccatum verè credentium ac iustificatorum. Nam quod sua natura & per se est mortale, in his ex gratia & misericordia Dei fit veniale, dum eis remittitur & condonatur.

L III.

Tertiò peccatum aliud dicitur remissibile, aliud irremissibile: quod item peccatum seu blasphemia in Spiritum sanctum, & κατ' εξοχήν peccatum ad mortem nominatur. Matth. 12. 1. Ioh. 5.

L IV.

Peccatum remissibile est, quod à Deo remitti in hoc seculo solet.

L V.

Cuiusmodi est omne peccatum, quod in Patrem aut Filium committitur.

L VI.

Itaque differt peccatum remissibile à veniali, quod remissibile est, quod omnibus credentibus remitti potest: veniale verò, quod singulis iam credentibus actu remittitur.

L VII.

Peccatum irremissibile est, quod à Deo remitti non solet.

L VIII.

Tale est peccatum, quod committitur in Spiritum sanctum, videlicet cum de veritate Euangeli judecti, ita ut

ut eam intelligent, aut de ea conuicti, ita ut eam ignorare, nescivellint quidem possint, contra conscientiam malitiosè & pertinaciter eam calumniantur, abnegant, damnant, persequuntur, impugnant. Matth. 12. vers. 3. Marc. vers. Hebr. 6. vers. 28. 4. & 10. vers. 25. 1. Ioh. 5. vers. 16.

LIX.

Nam ut ex ignorantia & infirmitate hīc agentes peccant in Patrem & Filium, & ad pœnitentiam venire & veniam consequi possunt, Act. 3. vers. 17. 1. Tim. 1. vers. 13. ita quiscentes, data opera & ex malitia hoc agunt, in Spiritum sanctum peccant, & à pœnitentia veniaque excludentur: ut Pharisei, qui doctrinam Christi planè diuinam quam ignorare & cui contradicere non poterant, Ioh. 3. vers. 2. & 7. vers. 28. & stupenda miracula calumniabantur & impugnabant, Matth. 9. vers. 34. & Luc. 11. Item Iudei illi, qui cùm resistere Spiritui Sancto per Stephanū loquenti non possent, tamen resistere malitiosè & pertinaciter contendebant. Act. 6. vers. 10. & 7. vers. 51.

LX.

Itaque protalibus, si modo tales esse certò constet, non estorandum. 1. Samuel. 16. vers. 1. 1. Ioh. 5. vers. 16. Act. 8. vers. 21.

LXI.

Peccatum autem seu blasphemia in Spiritum sanctum dicitur, quia pugnat cum proprio & immediato officio & actione Spiritus sancti, quæ est illuminare mentes.

LXII.

Etsi enim illuminatio mentium, seu testificatio de veritate caelesti est opus commune tribus personis diuinis: tamen Spiritus sanctus peculiariter & præcipue hic agit

hic agit , vt pater in opere creationis , & filius in opere redēptionis. Ac proinde qui sic peccant , agnitas veritatem oppugnantes, et si in omnes personas diuinās peccant : tamen peculiariter peccant in Sp̄ritum sanctū, immediatæ & quodammodo propriæ , & ad officiū ipsius, quod in Ecclesia exerceat, pertinēti actioni seu operatiōni, id est, testificationi de veritate aduersantes, vel, Sp̄ritum sanctū testificantem de veritate & corda eorum conuincētē quasi extingue conantes.

L XIII.

Itaque hoc peccatum proximè accedit ad peccatum Diabolorū , qui cùm proprius nossent Deum , ne calunie impellerentur , tamen suo consilio & arbitrio superbe contemperunt Deum, & nunc quoque cùm sciant veritatem ; tamen horribili odio & furore persecut̄ & op̄ pugnant.

L XIV.

Causa cur sic peccantibus peccatum neque soleat remitti , neque remittatur, h̄c est, quod tales non vocantur à Deo ad poenitentiam , sed iusto iudicio Dei deseruntur & indurantur , seu cæcitate finali puniuntur , ita ut non agant poenitentiam . Non agentes autem poenitentiam , non habent remissionem peccatorum , quia solis poenitentiam agentibus proposita est venia & remissio peccatorum.

L XV.

Difserit peccatum irremissibile à mortali . I. quod irremissibile quidem omne est mortale 1. Ioh. 5. vers. 16, sed non omne mortale est irremissibile . II. quod mortale sit veniale quando iam credunt , qui antea non credebant. Irremissibile autem nunquam sit veniale , quia nunquam poenitentiam agunt aut credunt , qui hoc peccatū habent,

Haec.

LXVI.

Hactenus veram doctrinam de peccato ex scriptura breuiter exposuimus: nunc dogmata aduersariorum, præsertim Pontificiorum, Anabaptistarum & Flaccianorum notabimus, & breuiter refutabimus.

LXVII.

Primum igitur Anabaptistæ cum Pelagianis simpliciter negant esse peccatum originis, aut homines nasci cum peccato originis: Ex Pontificijs autem quidam, et si non simpliciter negant peccatum originis: tamen propriè peccatum esse ac dici negant.

LXVIII.

Deinde docent ex Pontificijs nonnulli, peccatum originis esse tantum reatum ob aliena delicta: vel imputationem alienæ culpæ absque proprio vitio: vel debitum poenæ pro peccato Adæ, non culpam: vel poenam primi lapsus, & reatum sine vitio hærentem in natura.

LXIX.

Tertiò docent Pontificij, concupiscentiam non esse vitium seu peccatum seu rem vitiosam & malam sed bonam.

LXX.

Quartò docent ijdem, non in anima, præsertim verò in superioribus facultatibus, sed tantum in corpore & inferioribus facultatibus esse peccatum originis: item concupiscentiam esse tantum carnis & sensuum non mentis ac voluntatis.

LXXI.

Quintò docent ijdem, in baptismo tolli totum id, quod habet veram & propriam rationem peccati: peccatum originis ita deleri, ut nec sit, nec imputetur: Concupiscentiam post baptismum nullam prorsus habere peccati rationem, sed tantum ad agonem id est exercitationem

C

relinqui: vel per se non esse culpam, sed tantum poenam:
per baptismum tolli, non tantum reatum: sed etiam prae-
uitatem in concupiscentia.

LXXII.

Sexto docent idem peccatum veniale esse quod sua
natura seu propter levitatem suam tale est, ut non mere-
atur mortem aeternam, sed tantum poenam temporariam.

LXXIII.

Septimo docent idem Mariam matrem Domini con-
ceptam & natam esse sine peccato originis: Vnde festum
conceptionis Mariae natum est.

LXXIV.

Denique docent Flaciani, peccatum originis non esse
accidens hominis seu humanae naturae, sed ipsummet ho-
minem, seu ipsammet humanam naturam & substantiam,
ita ut inter hominem & peccatum originis nullum
sit discrimen.

LXXV.

Verum enim verò haec dogmata omnia ex eo refutan-
tur, primùm quod non continentur in Scriptura. Non
enim pro scripturæ dogmatibus haberi aut in Ecclesia re-
cipi illa possunt, quæ nusquam in Scriptura continentur.
nec ex ea probari possunt: deinde quod cum scriptura mani-
festè pugnant. Non enim pro veris dogmatibus haberi,
aut in Ecclesia tolerari possunt, sed ex ea rejici debent,
quæ cum Scriptura manifestè pugnant.

LXXVI.

Non contineri in scriptura dogmata sua illi negant,
contraque contineri affirmant, & probare conantur: sed
eos principium petere, id est nihil probare inter disputan-
dum pro re nata ostendemus.

LXXVII.

Pugnare cum scriptura dogmata illa, atq; adeo principia, ex quibus disputandum est negare atque cuertere, nos vt affirmamus, ita breuiter probabimus.

LXXVIII.

Ergo primum & secundum dogma pugnare cum scriptura cum testimonij tū argumentis probatur: Testimonij probatur, quia expressè docetur homines vniuersos in peccato conceptos, & à prima natuitate corruptos & depravatos, ac proinde per generationem, non penitulationem peccatores esse, vt Genes. 5.v.3. & 6.v.5. & 8.v.21. Iob. 14. v. 4. Psal. 51. v. 7. Esa. 48. v. 8. Iohan. 3. v. 6. Rom. 5. v. 12. & 19. & 7. v. 17. & 23. & 8. v. 7. Ephes. 2. v. 3. Argumentis probatur, quia stipendum peccati mors est, ad Rom. 6. u. 23. Infantes autem moriuntur, vt docet Apostolus ad Rom. 5. u. 14. & experientia quotidie comprobatur.

LXXIX.

Tertium dogma pugnat cum his scripturæ testimonij quibus affirmatur, concupiscentiam illam innatam esse prauam inclinationem & propensionem in voluntate & corde ad faciendum ea, quæ Deus lege sua prohibet, vt Exod. 20. v. Matth. 5. v. 28. Iacob. 1. u. 15. Rom. 7. u. 7. Rom. 8. u. 7.

LXXX.

Quartum dogma de subiecto peccati originalis ac concupiscentiarum refutatur his scripturæ testimonij quibus disertè affirmatur, non tantum in corpore sed etiam in anima, & quidē in superioribus animæ facultatibus, id est, in mente, voluntate & corde esse peccatum originis, vt Genes. 6. u. 5. & 8. u. 21. Marc. 7. u. 21. Rom. 1. u. 21. I. Cor. 2. u. 14. & 2. Cor. 3. u. 5. Ephes. 4. u. 18.

LXXXI.

Deinde refutatur his argumentis: I. Quod per Christum
in nobis instauratur & renouatur, id prius peccato cor-
ruptum ac deprauatum fuerit necesse est: At instaurantur
& renouantur in nobis non tantum sensus, & qui hos se-
quuntur affectus, sed etiam mens & intelligentia, sicut do-
cetur ad Rom. 12. v. 2. Ephes. 4. v. 23. & 24. Colos. 3. v. 10.
I. In quo sedes fuit iustitiae originalis seu imaginis Dei,
in eo est etiam sedes peccati originalis: ex natura prisa-
tione oppositorum. At in toto homine praecipueque in mente
& voluntate fuit sedes iustitiae originalis seu imaginis Dei.
Itaque in eo & sedes peccati originalis ut sit necesse est.

LXXXII.

Quintum dogma de peccato originali & concupisce-
tia post baptismum reliqua pugnat cum his testimonijis,
quibus affirmatur in renatis ac credentibus post baptis-
mum reliquum esse peccatum originis, et si eis propter
Christum non imputatur ad damnationem ac mortem:
Itē, renouationem in hac vita non perfectam sed saltem
inchoatam esse, multumque veteris hominis adhuc in
renatis superesse. denique & sanctissimos in hac vita pe-
tere remissionem peccatorum. ut 1. Ioh. 1. v. 8. & 10. & ad
Rom. 7. v. 15. 18. 21. 23. 24. 25. 2. ad Cor. 4. v. 16. Pial. 32.
v. Matt. 6. v. 12.

LXXXII.

Sextum dogma pugnat cum testimonijis illis Deut. 27.
v. 26. Maledictus, qui non &c. Matt. 5. v. 19. Quisquis
soluerit unum ex mandatis minimis, &c. Iac. 2. x. 16. Qui
in uno offenderit, &c. Psal. 19. v. 13. ab occultis munda
me, &c.

LXXXIII.

Septimum: dogma pugnat cum his testimonijis, qui-
bus

bus affirmatur homines vniuersos, excepto solo Christo,
in peccato cōceptos & natos esse, de quib⁹ suprā dictū est.

L XXXV.

Vltimum dogma, quod est Flaccianorum, primū re-
futatur his testimonijs, quib⁹ inter hominem seu na-
turam hominis & peccatum manifestē distinguitur, &
peccatum tanquam accidens in homine vt in subiecto in-
esse, non autem hominem esse peccatum docetur, vt Esa.
1.vers. peccata vestra diuiserunt inter vos & Deum ve-
strum. Vbi inter Deum & hominem constituitur aliquod
medium, quod neque Deus est, neque homo, sed tamen
in homine est, videlicet peccatum. Et Psal. 51.vers. 7. de-
le iniquitates meas, id est, non naturam seu substantiam,
sed in homine secundum se accidens. Rom. 3.vers. 23. om-
nes peccaverunt & egent gloria Dei: vbi peccatum dicitur
~~deus ipsius~~, id est, defecitus, non natura seu substantia ho-
minis. Et similiter ad Rom. 6. vers. 12. & 7. vers. 20. &
23. i. Ioh. 1. vers. 7. II. refutatur testimonijs illis, quibus
affirmatur, Christum per omnia nobis similem factum &
tentatum in omnibus absque peccato. ad Hebr. 2.vers. 17.
& 4.vers. 15. III. refutatur testimonijs illis, quibus pec-
catum dicitur accidens, vt ad Rom. 7. vers. 21. malum
mihadiacet; & Hebr. 12. vers. 1. vbi peccatum vocatur
~~imperator~~, id est, circumstant.

L XXXVI.

Deinde idem dogma refutatur argumentis sumptis ex
articulis creationis rerum, incarnationis filij Dei, redemp-
tionis hominū, iustificationis & sanctificationis seu rege-
nerationis fidelium & resurrectionis iustificatorum ac san-
ctificatorum.

L XXXVII.

Primum enim si peccatum originis est ipsa substantia

C iii

Q1 20
seu natura hominis, ita ut inter naturam seu substantiam,
& peccatum hominis nihil sit discriminis, sequitur ut aut
Deus sit autor peccati, quia autor est humanæ naturæ seu
substantiæ etiam post lapsum, aut non sit autor humanæ
naturæ, quia non est autor peccati: contra vero ut Diabolus
sit autor naturæ humanæ, quia autor est peccati: aut
non sit autor peccati, quia non est autor humanæ naturæ
& substantiæ.

LXXXVIII.

At certum est Deum naturæ humanæ non peccati: Diabolus vero peccati, non humanæ naturæ autorem esse. Deum non esse autorem peccati, nec velle peccatum docetur Psal. 5. v. 5. & Psal. 45. v. 8. Esa. 45. v. 25. 2. Cor. 6. v. 14. 1. Ioh. 1. v. 5. & 2. v. 16. Contra Diabolum esse autorem peccati docetur, Ioh. 8. v. 44. 1. Ioh. 3. v. 8. Rursus Deum & quidem solum Deum etiam post lapsum autorem esse humanæ naturæ, atque hanc Dei opus esse docetur Deut. 32. v. 6. Iob. 10. v. 8. Psal. 100. v. 3. Psal. 119. v. 73. Psal. 139. v. 14. Eccles. 12. v. Esa. 45. v. & 54. v. 5. & 64. v. 8. Malac. 2. v. 10. Act. 17. v. 25. & 28.

LXXXIX.

Deinde si peccatum originis est ipsa natura & substantia hominis, Christus aut peccatum assumpsit, quia humanam naturam & substantiam assumpsit, aut non assumpsit naturam & substantiam humanam, quia peccatum non assumpsit. At utrumque fallum esse docetur Ioh. 1. v. 14. ad Hebr. 2. v. 16. Rom. 1. v. 3. & 9. v. 5.

XC.

Tertiò si peccatum originis est ipse homo seu ipsam naturam & substantiam hominis, Christus redemit & nunc iustificat & in gratiam recipit peccatum. At non peccatum, sed hominem redemit, iustificat, & in gratiam reci-

21

pit, peccatum autem odit & detestatur, Matth. i. vers.
21. i. Ioh. i. vers. 7. i. Ioh. 3. vers. 8. &c.

XCI.

Quād si peccatum originis est ipsamēt natura & sub-
stantia hominis, etiam sanctificatur & regeneratur. At
non peccatum sanctificatur, nec salua Dei veritate san-
tificari potest, sed homines sanctificantur. i. Cor. 6. vers.

14

XCII.

Quād si peccatum originis est ipsamēt natura & sub-
stantia hominis, aut peccatum resurget, quia humana na-
tura & substantia resurget: aut humana natura non resur-
get, quia peccatum nō resurget, sed abolebitur. At utrum
que falsum esse Scriptura testatur. Iob. 19. vers. 26. i. Cor.
15. vers. 44. & similiter Symbolum Apostolicum.

XCIII.

Quād cūm ita sint omnia, sequitur ut peccatum originis
non sit ipse homo, sc̄i ipsamēt natura & substantia homi-
nis, sed accidens.

F I N I S.

